

5. Intangible Assets and Intellectual Property. URL: <https://www.wipo.int/en/web/intangible-assets>.

6. Value of global intangible assets reaches all-time \$79.4 trillion high. URL: <https://www.webwire.com/ViewPressRel.asp?aId=328987>.

Зюзя О.В.

доктор філософії,

Інститут державного військового управління

Національного університету оборони України

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТА ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АНАЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

В ході російсько-українській війні РФ системно й методично застосовує технології боротьби з Українською державністю, кінцевим результатом застосування яких є руйнування системи національної стійкості України. Місією останньої є гарантування національної стійкості в умовах динамічного безпекового середовища, тобто забезпечення спроможностей та стратегічної готовності Української держави до своєчасного й адекватного реагування на загрози національній безпеці і оборони [1, с. 18].

У вітчизняному науковому дискурсі доведено, що в російських технологіях боротьби з Українською державністю одним із об'єктів деструктивного впливу є система державного управління [2; 3]. Порушення інституційної та організаційної стійкості вітчизняної системи державного управління здійснюється шляхом системного й методичного інспірування росією криз-процесів функціонування згаданої системи. Зокрема, в [4] представлено прогностичну модель розгортання кризи-процесу функціонування системи воєнної безпеки. Ця модель репрезентує етапи розгортання кризи-процесу функціонування системи воєнної безпеки, яке відбувається за принципом каскадного ефекту:

I етап. Криза воєнно-ідеологічна.

II етап. Кризи суспільно-владних відносин у сфері оборони: а) криза суспільно-політична, що зумовлена суперечностями між гілками влади з питань національної безпеки і оборони; б) криза суспільно-політична, що зумовлена суперечностями між державою та громадянським суспільством з питань зовнішньої та безпекової політики; в) криза воєнної політики.

III етап. Кризи державного військового управління: 1) кризи інститутів держави, війська, управління: а) структурно-динамічна криза системи воєнної безпеки; б) кризи публічно-політичного характеру: криза стратегічних комунікацій; криза публічної дипломатії; в) кризи політико-управлінського характеру: кризова ситуація у сфері військового управління; криза військового управління; криза державного військового управління; 2) кризи інфраструктур реалізації рішень: а) організаційно-управлінська криза системи воєнної безпеки, що може проявлятися у вигляді: а) організаційних провалів (ненавмисні помилки в управлінні сектором оборони); б) посадові провали (наслідки неправомірних наслідків ризиків керівництва сектору оборони); в) посадові злочини (злочинні дії керівництва сектору оборони); г) наслідки неефективного державного управління сектором оборони; б) інституційна криза органу військового управління.

IV етап. Кризи системи воєнної безпеки: 1) кризи, які пов'язані зі станом обороноздатності та військової могутності: а) кризи обороноздатності: криза обороноздатності у мирний час; криза обороноздатності в особливий період; криза обороноздатності в умовах воєнного стану; криза у сфері забезпечення воєнної безпеки; 2) кризи військово-інформаційного характеру: а) криза військово-кібернетична у сфері оборони; б) криза військово-інформаційна у сфері оборони; 3) військово-медичні кризи: а) кризова ситуація у сфері військової медицини; б) криза військово-медична; в) інституційна криза управління системою медичного забезпечення військ; 4) кризи оборонного співробітництва: а) криза військового співробітництва; б) криза міжнародного військового співробітництва; в) криза міждержавного військового

співробітництва; криза миротворчої діяльності; 5) криза воєнно-економічного характеру; 6) криза військово-технічного характеру; 7) криза військової кадрової політики; 8) криза у сфері військової освіти; 9) криза у сфері воєнної науки.

V етап. Кризи системи управління мотивацією до збройного захисту України: 1) кризи військово-соціального та військово-гуманітарного характеру: а) криза військово-соціальна; б) криза військово-гуманітарна; 2) кризи морально-психологічного характеру: а) криза морально-психологічна; б) криза військово-психологічна.

В умовах російсько-української війни, постає нагальна необхідність вжиття невідкладних заходів щодо забезпечення гомеостазу Української держави, що дозволить реалізувати аксіоми воєнної політики: 1) визначеність політичних цілей війни; 2) віра в перемогу та суспільна єдність «народ — армія — держава» з питань збройного захисту Батьківщини; 3) стійка мотиваційна готовність військовослужбовців національних військових формувань до збройного захисту Батьківщини; 4) віра військовослужбовців в силу своєї зброї; 5) оптимальний баланс між рівнем гарантованого забезпечення воєнної безпеки держави та її економічними можливостями; 6) оптимальний баланс між рівнем гарантованого забезпечення воєнної безпеки держави та її військово-технічними можливостями [5].

У вітчизняному науковому дискурсі представлено методику системних досліджень проблем національної безпеки і оборони. Цією методикою визначено такі кроки дослідження: 1) визначення меж гомеостазу держави; 2) визначення реакції системи національної безпеки на її відхилення від гомеостатичної межі [5].

Є сенс зауважити, що а суспільстві та державі межі гомеостазу визначаються спроможностями системи забезпечення національної безпеки. Саме тому знання гомеостатичних меж дозволяє визначити імперативи державної політики національної безпеки і воєнної політики, й відповідно цілі діяльності органів державної влади та сил сектору безпеки і оборони.

У вітчизняному науковому дискурсі визначено такі гомеостатичні межі, як-от [5, с. 78]: а) гранично-критичне значення мобілізаційного напруження держави, який характеризує частку населення країни, призваної до збройних сил — за умов мирного часу він не повинен перевищувати 1 %, а за воєнного — 10–12 %; б) гранично-критичне значення воєнно-економічного напруження держави — частка витрат на оборону від ВВП — для умов для мирного часу не повинен перевищувати 6 %, для воєнного часу — 40 %; в) гранично допустиме значення внутрішнього ринку для продукції оборонно-промислового комплексу має складати 30–35 % від загальної кількості замовлень. Оцінка згаданих гомеостатичних меж здійснюється за допомогою методологічного інструментарію економічної аналітики, який представлено в [6; 7].

В пункті 2 Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року зазначено, що «зруйнована економіка продукує незадоволеність владою, трудову міграцію, соціальну напругу в суспільстві та підриває довіру до влади» [8]. Саме тому до вказаного переліку гранично допустимих значень національної безпеки в умовах воєнного стану логічним є додавання: а) гранично-критичне значення рівня довіри населення країни до органів державної влади — 25 %; б) гранично-критичне значення частки громадян країни, що виступають за кардинальну зміну політичної системи — 40 % [5, с. 79].

На нашу думку, методологічний інструментарій економічної аналітики у сфері забезпечення національної стійкості України, який розроблено вітчизняними науковцями, має бути впроваджений у практику формування політики національної безпеки та воєнної політики України, що дозволить в подальшому реалізувати аксіоми воєнної політики в інтересах досягнення нашої перемоги у російсько-українській війні.

Література

1. Чигринський В.А., Шевченко М.М. Національна система стійкості України: місія, функції, завдання. *Стійкість особового складу Збройних Сил України: актуальні питання емпіричного виміру та розвитку*: Матеріали III науково-практичного семінару (Київ, 12 грудня 2024 р.) / За заг. ред. В.М. Мороза. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2024. С. 17–23.

2. Абрамов В. І., Зюзя О. В. Удосконалена базова модель міждержавного протиборства з урахуванням сучасних тенденцій російсько-української війни. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2679>

3. Зюзя О.В. Розвиток системи забезпечення державної безпеки України: організаційно-правовий аспект: дис. ... докт. філософії: спец. 281 / КНУ ім. Тараса Шевченка. К., 2023. 295 с.

4. Шевченко М.М., Кочерга Д.А. Кризи, що загрожують національній безпеці України у воєнній сфері та національна рамка реагування на них. *Досвід застосування збройних сил у світових війнах і воєнних конфліктах XX — початку XXI ст.: тенденції та закономірності*: матеріали міжвузівського науково-практичного семінару (Київ, 25 травня 2023 р.). Київ: ЦП «Компринт», 2023. Вип. 12. С. 284–310.

5. Зюзя О.В. Аксиоми воєнної політики України в умовах російсько-української війни. *Воєнна історія України: історична ретроспектива* // 36. наук. пр. / Кол. авторів; за ред. О. Даценка. Київ: ЦП «Компринт», 2024. С. 77–79.

6. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України: монографія. К.: ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2007. 592 с.

7. Богданович В.Ю., Єжєєв М.Ф., Свида І.Ю. Основи державного управління забезпеченням обороноздатності України: теорія і практика. Львів: ЛІСВ, 2008. 300 с.

8. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року від 11 серпня 2021 року № 347/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n2>.

Касперович Ю.В.

кандидат економічних наук, старша наукова співробітниця

Центру економічних і соціальних досліджень,

Національний інститут стратегічних досліджень

ЕКОНОМІЧНА АНАЛІТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СМКОР ПДВ

Податок на додану вартість за своєю економічною природою є складним і бюджетоутворюючим податком. В Україні адміністрування ПДВ відбувається із застосуванням податковими органами автоматизованої системи моніторингу критеріїв оцінки ризику (СМКОР ПДВ). Складність адміністрування ПДВ є одним з основних застережень вітчизняного бізнесу від переходу із спрощеної на загальну систему оподаткування. Тобто складність ПДВ стримує масштабування малого бізнесу у середній і великий, що зрештою гальмує розвиток держави в цілому. Таким чином, існує нагальна потреба здійснення на постійній основі економічної аналітики функціонування СМКОР ПДВ.

У нинішньому вигляді чинна повністю безпаперова система електронного адміністрування ПДВ була запроваджена з липня 2015 р. й відтоді постійно удосконалюється. Нині до постанови КМУ «Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» від 11.12.2019 р. № 1165 зміни вносилися дев'ять разів. Зміни Постановою КМУ від 07.11.2023 р. № 1154 (набули чинності 09.12.2023 р.) зумовили пікове зростання кількості блокувань реєстрації податкових накладних наприкінці позаминулого 2023 р. [1]. Останні зміни поступово їх зменшують. Попри безперечно значний позитивний ефект від детінізації економіки, додаткових надходжень до бюджету та оперативності бюджетного відшкодування ПДВ, існуюча система все ще отримує численні нарікання від доброчесного бізнесу.

Впродовж 24.10.2022 р. по 10.01.2023 р. 25 344 громадян (з 25 000 необхідних) підписали петицію Президенту України щодо вад діючої системи реєстрації та блокування податкових накладних [2]. Інші петиції на цю ж тему також реєструвалися, але не набирали достатньої кількості голосів, зокрема:

- № 22/038230-еп від 06.07.2017 р. (3 926 голосів);
- № 22/072208-еп від 04.09.2019 р. (82 голосів);
- № 22/130328-еп від 24.12.2021 р. (1 859 голосів);